

SZEGEDI KRISZTINA*

**Az orosz tőkebefektetések helyzete és lehetőségei
Magyarországon
Az észak-magyarországi régió tőkevonzása
Position and Possibilities of Russian Capital-Investment
in Hungary**

The aim of my study is to point at the position of foreign, especially Russian capital investment in Hungary. The object of my research is the capital investment before and after Hungary's EU-accession. It is a fact that recently there have been chances and demand for reviving Russian–Hungarian business relationships suddenly cut in the 1990s. I will examine what kind of difficulties and possibilities Russian investors face because of our accession; as well as the reasons why for Russian companies prefer keeping their incognito in the Hungarian market and what kind of factors attract them to Hungary. However, the reverse side of the medal is worth studying, too. I will give a detailed examination of the preferences and possibilities provided for Hungarian small and medium sized companies and large-scale investors in Russia; as well as of the fields or gaps to be filled in on the Russian market by Hungarian enterprises relying on their relative advantages over western investors. It is also not irrelevant that bitter political-economic forced relations of the past might become an advantage especially when a good command of the Russian language combines with an understanding of the Russian market. Nowadays it is obvious that we can not act as the bridge between East and West as neither of them needs a mediator although Hungary's geographical position and background-knowledge might be useful for both parties. I will explain the issue from various aspects concerning Hungary, too. I will analyze the status of foreign and Russian capital investments in Hungarian regions, too paying special attention to the North-Hungarian Region as it is one of the most disadvantaged regions in Hungary. Furthermore, I will explain the possible directions of development for capital attraction to the region.

Bevezetés

Tanulmányom célja, hogy rávilágítsak a Magyarországra érkező külföldi tőkebefektetések, ezen belül is az orosz tőkebefektetések helyzetére. Kiindulásként meg-

* *Szegedi Krisztina* PhD hallgató, főiskolai adjunktus, Eszterházy Károly Főiskola, Gazdaságtudományi Intézet.

vizsgálom a tőkebefektetés ösztönzésének lehetséges módszereit és hatásait a regionális különbségek csökkentésére. Elemzem, hogy milyen nehézségek, illetve lehetőségek merültek fel a külföldi tőkebefektetők előtt napjainkban Magyarországon. Bemutatom, hogy mi az oka annak, hogy az orosz nagyvállalatok továbbra is lehetőleg inkognitóban kívánnak jelen lenni a magyar piacon, és hogy ennek ellenére melyek azok a tényezők, amelyek, idevonzzák az orosz tőkét. A kapcsolatok fejlődését, alakulását a másik oldalról is érdemes figyelemmel kísérni. Részletesebben kifejtem, hogy a magyar kis- és középvállalkozók és a hazai nagybefektetők számára milyen piacrajutási kedvezményeket, lehetőségeket biztosít az orosz fél, és hogy melyek azok a területek, ahol a magyar vállalkozások sikeresen betölthetik az űrt az orosz gazdaságban, és kihasználhatják a nyugati befektetőkhez viszonyított helyzeti előnyeiket. Emellett bemutatom, hogy melyek napjaink legfontosabb, legaktuálisabb kölcsönös tőkebefektetési akciói a két ország területén. Tény, hogy az 1990-es években hirtelen megszüntetett orosz–magyar üzleti kapcsolatok újjáélesztésére van esély és egyben igény is. Nem elhanyagolható az a tény sem, hogy az egykor keserű politikai-gazdasági kényszer-összefonódás ma már előnyként jelentkezhethet, többek között az orosz nyelv és a piaci adottságok és igények ismeretével. Azonban ma már mindenki számára egyértelmű, hogy a hőn áhított összekötő híd szerepet Nyugat és Kelet között nem fogjuk betölteni, hisz nincs szüksége egyik félnek sem közvetítőre, de az ország földrajzi elhelyezkedése, teljes jogú NATO- és EU-tagsága és a fent említett „háttértudása” révén hazánk mindkét fél számára hasznos lehet. Magyarország vonatkozásában szintén több oldalról kívánok a témára rávilágítani. A régiók viszonylatában is megvizsgálom a külföldi, ezen belül az orosz tőkebefektetések alakulását. Kiemelem a sorból Észak-Magyarországot, mint az egyik leghátrányosabb helyzetű régiót. Továbbá az észak-magyarországi régióban a tőkevonzó lehetőségek elképzelhető fejlesztési irányait taglalom.

A külföldi tőkebefektetésről általában

A külföldi tőkebefektetések elősegíthetik egy ország regionális fejlettségbeli különbségeinek csökkentését. A megcélzott iparágban növelhetik a versenyt, mivel a kis versenyképességű vállalatot kiszorítják a piacról. Másrészt új, modern, nagy növekedési potenciállal rendelkező tevékenységet honosítanak meg. Az sem elhanyagolható, hogy keresletet teremthetnek kapcsolódó iparágak számára is az adott térségben. Napjainkban egyre jobban érezhető az a tendencia, hogy erősödik a verseny a beruházásokért az országok között, ami az államokat arra buzdítja, hogy egyre összetettebb, célcsoport orientált befektetés-ösztönzési rendszereket hozzanak létre. Magyarország az utóbbi években határozott lépéseket tett a befektetők elnyeréséért. Komplex befektetés-ösztönzési rendszer jött létre, amely összetevőiben tartalmazza a befektetések elmozdításának lehetőségeit a kedvezőtlenebb helyzetben levő területek irányába (Kalocsai–Péter, 2000).

A befektetés-ösztönzés közvetlen és közvetett eszközeit egyaránt megtalálhatjuk hazánkban. Közvetlen támogatásokat kapnak a közép-európai regionális vállalati központok a magyarországi megtelepedésre, illetve a csúcstechnológiához kapcsolódó kutatási fejlesztési beruházások. A közvetett eszközöknél Magyarországon, az

előnyös vámszabadterületi szabályozás, az infrastruktúrafejlesztés, és a beszállítói hálózat megerősödését elősegítő programok kaptak helyet. Magyarország hosszú távú céljai a működőtőke bevonással kapcsolatban az export-intenzív ágazatok erősítése, a regionális egyenlőtlenségek mérséklése, a fejlett technológiák meghonosítása, a kis- és középvállalkozások gazdasági lehetőségeinek javítása, a környezettudatosság és a modern szervezési vezetési ismeretek meghonosítása, összességében az ország versenyképességének javítása, modernizálása.

Sajnos az új tagállamok viszonylatában Magyarország versenyképessége az utóbbi időben romlott. Ehhez több tényező is közrejátszik. Többek között említhető, hogy csökkent a politikai stabilitás, a gazdaságpolitika kiszámíthatósága és a közbeszerzések átláthatósága. Emellett nőttek az adóterhek és a járulékok – itt nem elhanyagolható a 2006. szeptember 1-jével bevezetett 4%-os szolidaritási adó –, amely olyan negatív hatásokat is kiválthat, hogy az itt működő külföldi cégek kevesebb profitot fognak kimutatni, ezért lassulhat a magyar gazdaság növekedése. Nőtt az árfolyamkockázat is, sőt a cégeknek azzal is számolni kell, hogy a magas infláció miatt erősödhetnek a béremelési követelések, amely tényezők, szintén visszafoghatják a külföldi befektetési kedvet hazánkban. Növelheti viszont a befektetői kedvet a magyar munkaerő képzettsége és színvonala, az itt előállított termékek jó minősége, és természetesen fontos szempont lehet egy külföldi befektető számára Magyarország kedvező logisztikai elhelyezkedése, amelyen keresztül a gyorsuló gazdasági növekedést mutató kelet-európai országok könnyen elérhetőek.

1. táblázat: A működő tőke importja és exportja Magyarországon (milliárd euró)

	2003	2004	2005	2006*	2007*
Működőtőke-import összesen	1,1	3,3	5,3	4,0	4,2
Ebből:					
- új befektetés	-0,6**	1,1	3,4	2,2	2,0
- újrabefektetett profit	1,7	2,2	1,9	1,8	2,2
Magyar működőtőke-export	1,4	0,8	1,6	0,6	1,0

Forrás: MNB, HVG 2006. 10. 28.–98. o.

Milyen Oroszországgal állunk ma szemben?

A magas energiaáraknak köszönhetően az orosz gazdaság jó állapotban van, és nincs annyira rászorulva a külföldi befektetésekre, mint évekkal ezelőtt. Erősödik a moszkvai tőzsde, a reáljövedelmek növekednek, a kormány jelentős összegeket költ szociális programokra. A GDP az 1998-as gazdasági válságot követően folyamatosan hat százalék fölötti növekedést mutat. A valutatartalékok öt év alatt 12 milliárd

* A GKI Gazdaságkutató Zrt. előrejelzése.

** Ebben az évben tőkekivonás történt.

dollárról 185 milliárdra növekedtek. A költségvetés többlete 50 milliárd dollár volt, és az ország visszafizette külföldi adósságainak nagy részét (Erdélyi, 2006).

Nem lehet figyelmen kívül hagyni a jelenlegi orosz–EU-s kapcsolatokat sem, melynek legfontosabb mozgatórugója napjainkban az energia. A stabil energiaellátásért cserébe az EU felajánlja a garantált keresletet és a könnyebb bejutást a meg erősödött orosz vállalatok számára az EU piacára. Mára már elmondható, hogy energia-ügyben Oroszország kezében van az adu az EU-val szemben, bár nem elhanyagolható az a tény sem, hogy az energetikai függőség kölcsönös, hiszen az EU földgázszükségeinek 44%-a Oroszországból érkezik, az orosz gázexportnak pedig 67%-a megy az EU-ba (Farkas–Homonnai, 2006).

Orosz befektetések Magyarországon

Az Oroszországból Magyarországra érkező közvetlen tőkebefektetések eseti jellegűek, de erősödnek az ilyen jellegű orosz törekvések. Az orosz befektetők által leginkább előnyben részesített gazdasági ágazatok az energiahordozó ipar, a pénzügyi tevékenység és kiegészítő szolgáltatásai, valamint a feldolgozóipar (ITDH, 2006).

Az orosz tőke magyarországi jelenlétéről csak becslések léteznek. Az itt terjeszkedő nagyvállalatok nem veszik igénybe az ITD Hungary szolgáltatásait, és igen gyakran inkognitóban maradnak, melynek fő okai leginkább az orosz jogi szabályozásban és az erős „szürke” és „fekete” gazdaságban keresendők. A Gazprom, mint a világ legnagyobb gázszállítója a Mollal közösen tulajdonolja a Panrusgáz Magyar–Orosz Gázipari Részvénytársaságot, ezen kívül megszerezte a Borsodchem közel 25 százaléknyi részét. A Gazprom-csoport tagja a budapesti székhelyű Általános Értékforgalmi Bank is. Felmerül az a kérdés is, hova sorolható például a Gazprom volt képviselőjének, Rahimkulovnak a vagyona. Köztudott, hogy a hazánkban élő orosz üzletember az Általános Értékforgalmi Bank (ÁÉB) tulajdonosa, „Magyarország” leggazdagabb embere, kinek családja 2006. szeptemberében 5,3%-os részesedést szerzett az OTP-ben. A 37 magyarországi töltőállomást üzemeltető Lukoil abba a viszonylag szűkebb körbe tartozik, amely átláthatóan terjeszkedik. Szintén ebbe a körbe tartozik a cseljabinszki megyei Poljot Rádiógyár Hungaro-Polyot Kft. néven Nyíregyházán bejegyzett vegyes vállalat is. A gyár hírközlési és rádió-navigációs rendszerek Magyarországon és az EU piacon történő értékesítésével foglalkozik.

A hazánkba irányuló befektetők egyik fő irányvonala még mindig a privatizációs pályázatainkon való részvétel. Ismert tény, hogy a KrasAir szívesen vásárolna tulajdonrészt a Malévben, melynek érdekében legutóbbi magyarországi látogatásán az orosz elnök is lobbizott. A jövőben a kutatás-fejlesztés lehet az orosz–magyar együttműködések egyik fő gerince. Az orosz tudományos és üzleti tudás felhasználásával Magyarországon új iparág alakulhat ki. Ennek eredménye, hogy Miskolcon közös nanotechnológiai kutatóközpontot hoztak létre. A magyar kormány 1,8 milliárd forintot biztosított a laboratórium felállítására. Az orosz fél a kutatók bérén kívül a legújabb technológiákkal, licencekkel és know-how-val járult hozzá az együttműködéshez.

Az orosz elnök budapesti látogatásakor szó esett a jövőbeni energiaipari együttműködésről is. A Magyar Villamos Művek (MVM) megállapodott orosz partnerével, hogy az részt vesz a Paksi Atomerőmű felújításában és teljesítményének növelésében, továbbá, hogy együtt kívánnak működni az energiakereskedelemben, az európai és az orosz energiarendszer integrálásában, valamint erőművek építésében. Oroszország szeretné bővíteni a magyar gáztároló kapacitást is. További orosz tervek között szerepelnek a 4-es metró építésébe, valamint a 2-es metró korszerűsítésébe történő beruházások, sőt Oroszország arra is kész, hogy olyan metrószerelvényeket szállítson, amelyeket Japánnal közösen gyártanak.

A magyar és az orosz gazdasági minisztériumok között már négy egyezmény is született, melyek szerint bővülnek a kétoldalú kapcsolatok az energia, az infokommunikációs technológia, az építőipar, az orvosi műszerek, a gyógyszer- és az agrárexport, valamint a turizmus területén. A magyar idegenforgalomban egyre nagyobb szerepet tölt be az orosz vendégforgalom. Talán ezért sem meglepő, hogy a közeljövőben orosz befektetők kívánnak a Balatonon ötszillagos szállodákat építeni. Várhatóan Magyarország lesz a dél felől érkező gázvezeték európai elosztó központja, viszont ezzel az a veszély is fenyeget, hogy tovább nőhet hazánk gázfüggősége az oroszoktól. Megállapodás született arra, hogy az Ázsiába, Délkelet-Ázsiába leágazásokkal rendelkező transzszibériai vasútvonal európai logisztikai központja szintén hazánkban, pontosabban Záhonyban legyen. Az utóbbi időben az orosz tőke magyarországi érdeklődése a magas bérszínvonal, a magyar gazdaságpolitikát övező általános bizonytalanság és a gyenge forint miatt csökkent, de a jövőben pozitív fejlemények várhatók (Molnár, 2004).

Oroszországi magyar tőkebefektetések

Bár Oroszország még mindig kockázatos a magyar tőke számára, azért több sikeres befektetés is megvalósult. Ezek nagy többségben multinacionális, vagy részben külföldi tulajdonú cégek nevéhez fűződőnek; a nyugat-szibériai közös olajkitermeléstől az orosz állami lakás- és kórházépítési programban történő magyar részvételen át a tartományokkal történő közvetlen kapcsolatépítésen keresztül az egyes vállalatok gépparkjának rekonstrukciójában történő magyar közreműködésig. Folyamatosan nő az érdeklődés a magyar kis és közepes cégek körében az orosz piacok iránt, viszont sokan azt sem tudják, hogyan kezdjenek hozzá üzleti kapcsolataik bővítéséhez. Nagyobb és szervezettebb támogatásokra, üzletemberek közötti találkozókra lenne szükség a lehetőségek nagyobb kihasználása érdekében. Mivel nagy a fizetésképtelen cégek száma, ezért legfőbb szempont, hogy ellenőrizni kell a partner likviditási helyzetét. Állandóan nő az oroszországi piacra való lépést támogató exporthitelek iránti kereslet, továbbá nagy lehetőségek rejlenek a szolgáltatásexportban is.

Az orosz piac egyre nyitottabbá válik a nemzetközi tőke iránt, a világ minden tájáról érkeznek befektetők az országba. A magyar vállalkozások jelenleg 100 milliárd forint körüli oroszországi befektetései néhány éven belül megkétszerezhetők, és az Oroszországba irányuló magyar export is megduplázható az elkövetkező három évben. A 100 milliárdos befektetés a Mol, a Richter, az Egis és a Pannonplast nevéhez fűződnek (Kóka, 2006). A magyar cégek számára vonzó lehetőség részt venni a

nagyszabású épület-felújítási programokban, bizonyos konstrukciókra ugyanis az állam garanciát vállal. Ugyanakkor támogatott lakásépítési projektek is megindultak, amiből már most kivesszük a részünket. Egy magyar cég kezdte el az idén az egyik legnagyobb szemétegető üzem építését Moszkvában. Emellett igény van a megyei gázprogramok, valamint a helyi víz- és csatornahálózat rekonstrukciójához szükséges termékek szállítására is. Felmerült magyar élelmiszeripari technológiák, hús- és konzervipari feldolgozógépek szállítása, mezőgazdasági kisüzemek felépítésének lehetősége is, emellett be lehet kapcsolódni a városi tömegközlekedési eszközök korszerűsítésébe, az egészségügyi ellátást javító beruházásokba. Érezhető változás, hogy míg évekkel ezelőtt a magyar feldolgozóipari áru iránt volt nagy érdeklődés Oroszországban, mára elsősorban a technikára, nem pedig a késztermékekre van kereslet.

Ennek ellenére Oroszországban a magyar vállalatok egyelőre igen szerény mértékben jelen, legalábbis a lehetőségekhez képest. A hazai cégek hagyományosan Cseljabinszk és Szverdlovszk megyékkel tartanak fenn üzleti kapcsolatot. Az előbbiben madárinfluenza elleni vakcinát előállító üzem építését kezdik meg magyar közreműködéssel. Szverdlovszk megyében öt magyar cégképviselőt és 10 magyar-orosz vegyes vállalat működik, az oda irányuló magyar kivitel a korábbi években 20 millió dollár körül volt. Az eddigi beruházások összege mintegy 30 millió dollárra tehető.

A kétoldalú kereskedelmi forgalom érezhetően nő, exportunk 29 százalékkal, importunk 44 százalékkal bővült 2005-ben. 2006 első félévében már 3,6 milliárd dollárt tett ki a kétoldalú kereskedelmi kapcsolatok értéke, s ez negyven százalékkal több, mint a tavalyi év hasonló időszakában. A magyar export értéke ennél is gyorsabban, hetven százalékkal növekedett (Németh, 2006). Nagyon jelentős exporttevékenységet bonyolít például a Richter és az Egis, mely vállalatoknak további terjeszkedése várható az Orosz Föderációban (Nagy Vajda, 2006).

Ígéretek hangzottak el arra vonatkozóan is, hogy minden támogatást készek megadni azért, hogy a magyar mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek visszakerüljenek az orosz piacra. Ennek feltétele, hogy Magyarország másképpen vegyen részt az orosz mezőgazdaság talpra állításában, mint korábban. Akkor hazánk élelmiszert cserélt az orosz kőolajért, fűrészáruért. Most azt kérik, innovációt, tudást, vetőmagot, továbbképzést adjunk az orosz agráriumnak, s a tényleges élelmiszerexport a minőségről szóljon. (Gergely, 2006) A magyar tőkeberuházások az Oroszországba befolyt külföldi tőkének megközelítőleg 1,5%-át adják (kb. 450 M USD). Várhatóan a magyar beruházások száma az OF területén a közel jövőben mind volumenében, mind számában növekedni fog, köszönhetően a gazdaság-politikai kapcsolatok utóbbi években tapasztalható javulásának és az orosz gazdasági és jogi környezet fokozatos fejlődésének, megerősödésének (ITDH, 2006).

Regionális helyzetkép

Az 1990-es években Észak-Magyarország kedvezőtlen pozíciója a térségben működő külföldi érdekeltségű vállalkozások számát tekintve végig jellemző volt. 1993-ban a régióban összesen 681 külföldi érdekeltségű vállalkozás működött, ami

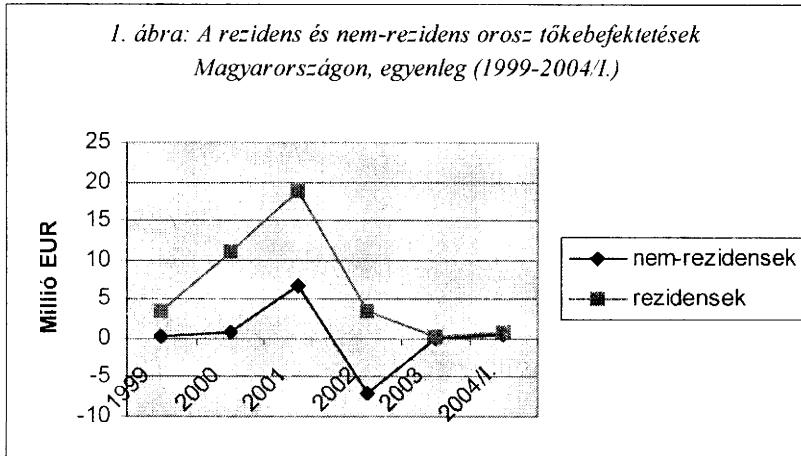
az országban működő összes hasonló érdekeltségű vállalatnak csupán a 3,24 százalékát teszi ki. A három megye közötti arány is jelentős eltéréseket mutat: 358 Borsod-Abaúj-Zemplénben, 171 Hevesben és 152 Nógrádban. A külföldi érdekeltségű vállalkozások jegyzett tőkéje a régióban, 1993-ban 44,9 milliárd forint volt, amiből 62,8 százalék volt a külföldi részesedés.

2. táblázat: Külföldi érdekeltségű vállalkozások

Év	Terület	Szervezetek száma	Jegyzett tőke Mrd Ft	Ebből külföldi részesedés Mrd Ft
1993	Országos	20999	1113,2	662,9
	BAZ	358	23,1	14,0
	Heves	171	12,7	8,7
	Nógrád	152	9,1	5,5
2004	Országos	25506	12763,8	9761,9
	BAZ	328	451,1	213,0
	Heves	258	152,1	133,1
	Nógrád	135	48,9	35,4

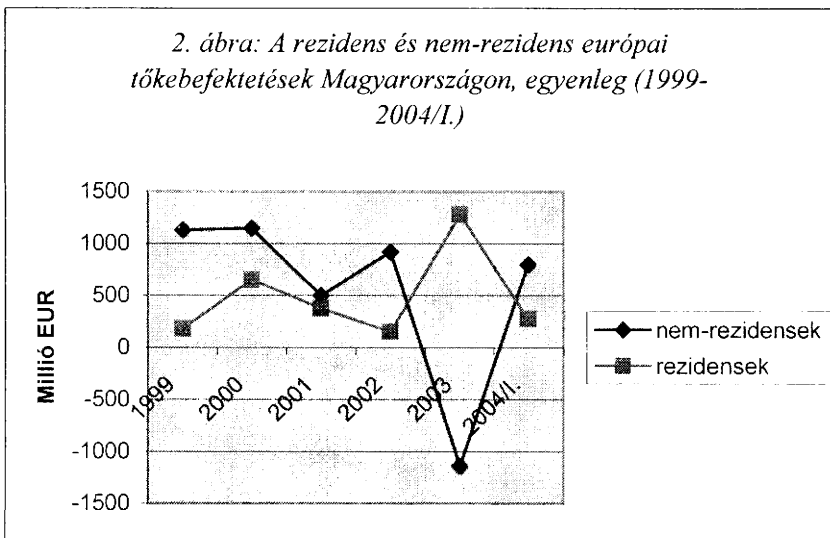
Forrás: KSH Területi Statisztikai Évkönyvei, Magyar Régiók Zsebkönyvei

A külföldi tőkebefektetők száma a régióban a vizsgált egy évtized alatt ugyan nőtt, de még 2004-ben is csak összesen 721 külföldi érdekeltségű vállalat működött a három északi megyében, ami az országos adatok 2,83 százalékát adja. Ezzel az értékkel az észak-magyarországi régió a regionális rangsorban az utolsó helyre kényszerült. A jegyzett tőke tekintetében sem javult sokat a helyzet. 2004-ban Észak-Magyarországon a külföldi érdekeltségű vállalkozások jegyzett tőkéje 652,1 milliárd forint volt, amely értékkel 5,1 százalékkal részesedik az országos 100 százalékból. A három megye közül mindvégig Borsod-Abaúj-Zemplénben a legmagasabb a külföldi érdekeltségű vállalatok száma és jegyzett tőkéje is. Az egy vállalkozásra jutó külföldi befektetés viszont meglepő módon az Észak-magyarországi Régióban a legmagasabb (2003-ban 617,5 M Ft volt). (KSH, 2005) Az egy lakosra jutó befektetett külföldi tőke tekintetében a hazai régiók sorrendjében Észak-Magyarország középen helyezkedik el, megelőzve a dél-dunántúli, dél-alföldi és észak-alföldi régiókat. A régiós átlag azonban nagy eltéréseket takar. Bár az utóbbi években, Nógrádban a külföldi befektetés aránya folyamatosan nő, az egy lakosra vetített külföldi tőkeállomány nagysága ebben a megyében még mindig csak a felét teszi ki a hevesi és borsodi átlagnak.

Forrás: www.mnb.hu

Az orosz tőkebefektetéseket illetően országos szinten megállapítható, hogy mind a rezidensek, mind a nem-rezidensek tekintetében a 2001-es évben volt a csúcspont, majd a várható tendenciákkal ellentétben, a következő évben, 2002-ben egy drasztikus zuhanás következett be, mely mélypont óta ismét fokozatos növekedés érezhető. Az orosz tőkebefektetések aránya az országban nem számottevő, az európai tőkebefektetéseknek mindössze 1,87 százalékát tette ki 1999-ben, míg 2004. első félévében már csak 0,25 százalékos részesedéssel voltak jelen az orosz tőkék a külföldi befektetők között Magyarországon.

Forrás: www.mnb.hu

Észak-Magyarországon a külföldi tőkebefektetés 40 százaléka Németországból, 24 százaléka pedig Nagy-Britanniából származik. Az orosz és ukrán befektetések aránya kevesebb, mint 3 százalék. A beáramlott tőke Borsod-Abaúj-Zempléni elsősorban a feldolgozóipar és az energiaellátás – ezen belül villamosenergia, gázgőz- és vízellátás – területére irányul. Hevesben a gépipar, valamint az élelmiszer, ital, dohánygyártás vonzotta a legtöbb külföldi tőkét. Nógrád megyében a feldolgozóipar mellett az ingatlanügyletek és a gazdasági szolgáltatások részesednek nagymértékben a beáramló külföldi tőkéből.

Azt, hogy az országon belül a külföldi működőtőke merre irányul, és hogyan helyezkedik el, főleg a népesség iskolázottsága és a régió földrajzi helyzete határozza meg. Ezért a térségben kifejezetten nagy figyelmet kell fordítani a középfokú oktatás fejlesztésére és a közlekedési infrastruktúra erősítésére. Tehát bátran bízhatunk abban, hogy az autópálya építés és a hozzá kapcsolódó infrastruktúrák fejlesztése a régió gazdasági fellendüléséhez nagymértékben hozzá fog járulni, és egyúttal a külföldi tőke beáramlásának is kedvezőbb feltételeket fog kínálni.

Összegzés

Az ismertett pozitív eredmények és a kétoldalú kapcsolatok fejlődésének ellenére még nem biztos, hogy Moszkva kiemelt szerepet szánna Budapestnek. Jelenleg az orosz fél szövetségeseket, partnereket keres Kelet-Európában, és kemény verseny várható az érintett országok között. Magyarország számára azonban létszükséglet az Oroszországhoz fűződő folytonosan fejlődő viszony, hiszen Budapestnek Moszkva stratégiai partnere. A külföldi tőke becsalogatása ma már nehezebben megy, mint az európai uniós tagságunk előtt, hiszen az EU-s versenyszabályok miatt nem tudjuk felkínálni a külföldi tőkebefektetőknek azokat a kedvezményeket és mentességeket, melyekkel, korábban élhettek. Ennek ellenére bízom benne, hogy nem csak az Európai Unió befektetői látják Magyarországon a stabil és kockázatmentes befektetési piacot, hanem a keleti befektetéseknek is kedvez a jobb átláthatóság, a hatékonyabb és egységes intézményi- és jogi háttér, és az EU többi tagországának közelsége.

Hivatkozások

- ERDÉLYI Péter [2006]: A múltat végképp eltörölni www.talaljuk-ki.hu
- FARKAS ZOLTÁN–HOMONNAI GÁBOR [2006]: Dönt a tőke – Külföldi befektetések Magyarországon. HVG 2006.10.28. 97–100. o.
- GERGELY LÁSZLÓ [2006]: Lelkesedés határparitáson www.piacessprofit.hu/?s=32&n=76&mr=1768 – 60k
- ITD Hungary [2006]: Adatok-elemzések, Oroszország nemzetközi befektetései.
- KALOCSAI KORNÉL–PÉTER ZSOLT [2000]: Külföldi működőtőke-befektetések regionális hatásai Magyarországon. www.uni-miskolc.hu/~euint/publikaciok/pzs/fdihun.pdf
- KÓKA JÁNOS [2006]: Gazdasági hírlevél – Irányítás és verseny összehangoltan. www.diossygabor.hu/?q=node/170 - 52k

- KSH GYŐRI IGAZGATÓSÁGA [2005]: A gazdasági versenyképesség területi különbségei Magyarországon.
- KSH Statisztikai Évkönyvei, Területi Statisztikai Évkönyvei, Régiók Zsebkönyvei. Magyarország régiói – Észak-Magyarország, KSH, 2003.
- MOLNÁR CSABA [2004]: Oroszország pozitív hatásokat vár a magyar EU-csatlakozástól.
www.napi.hu/default.asp?cCenter=article.asp&nID=188417 - 101k.
- NAGY VAJDA ZSUZSA [2006]: Orosz–magyar üzletek: a Kelet diszkrét bája.
mfor.hu/cikk.php/cikk.php?article=27190&pat=3 - 48k
- NÉMETH ANDRÁS [2006]: Orosz hallgatás.
www.hvg.hu/itthon/20060918_gyurcsanyszocsiban.aspx - 51k
- TÓTH ISTVÁN JÁNOS (szerk.)[2003]: Észak-Magyarország gazdasági helyzete, 1990–2001 – Adatok, tendenciák, elemzések, MKIK GVI, Bp.